

Jus Canonicum In V. Libros Decretalium Distributum

novâ Methodo explicatum, Omnibus Capitulis Titulorum (qui in Antiquis, & novis Libris Decretalium continentur) promiscuè & confusè positis, in ordinem doctrinæ digestis. Adjunctis Aliis Quæstionibus Connexis, Quæ Ad Plenam Cujusque Tituli, Aut Materiæ Cognitionem, Et Expositionem Pertinent. ...

Respondens Libro tertio Decretalium, In Quo De Obligationibus, Beneficiis, Aliisque Juribus Clericorum saecularium, & Regularium agitur ...

Pirhing, Ehrenreich

Dilingae, 1676

Titulus X. De His, quæ fiunt à Prælatiis, sine Consensu Capituli.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98275](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98275)

dente, §. *Cum vero*; mentio facta sit de consilio, vel assensu Capituli, in sequente tamen, §. *fin.* de solo consilio fit mentio, omisso assensu, videlicet quod si alicui conferri debeat præbenda, cum consilio alterius, & hoc requiri non possit, nihilominus conferri possit: ergo aliud dicendum, si requiratur assensus alterius: alioquin Papa si idem voluisset statuere de consensu, quod de consilio, etiam de illo expressisset, ac dixisset, quod etiam si consensus non sit petitus, quia peti non potuit, Beneficium conferri possit. Ratio diversitatis est, quia actus non ita necessarîo pendet à consilio personæ, quod aliquis requirere tenetur, sicuti pendet à consensu, quandoquidem, si consilium alicujus requirendum sit, non ideo, ordinariè loquendo, persona illud sequi debet *Gl. in cit. c. Si pro te; V. Assensus, & Laym. ibid. n. 2.*

Cæterum quam potestatem habeat Capitulum, Sede vacante, & in quibus præterea succedat Epi-

scopo, vel non, dictum est *Lib. 1. Tit. 33. Sec. 2. §. 2. & 3. & tradit Barb. in Collect. c. 2. h. t. num. 34 & seqq.*

XVI. Restant duæ Extravagantes Constitutiones, quarum prior est *Extravag. si Fratrum unic. Joannis XXI. h. t.* in qua habetur, quod vacante Sede Imperiali, jurisdictio, seu administratio Imperij devolvitur ad Papam, quæ tamen, vel nunquam usæ est recepta, vel jam antiquata. Posterior est *Extravag. Suscepi unic. h. t.* quæ extat inter Communes, in qua deciditur, ad quos pertineant Ecclesiarum, & Beneficiorum vacantium fructus primi anni, vel secundi, vel tertij, aut sequentium annorum, qui in solutione decimæ taxari solent, & quomodo ij dividendi sint. Verum ea quoque Constitutio usum non habet in his partibus, & propriè ad hunc Titulum non spectat, ideoque illam quoque præterimus.

TITVLVS X.

DE HIS, QUÆ FIUNT A PRÆLATIS, SINE CONSENSU CAPITVLI.

Dictum est Titulo præcedente de potestate Capituli, quam habet Sede vacante circa jura Episcopalia: sed quia dubitari poterat, an Sede non vacante, Episcopus, vel alius Prælati disponere possit de rebus Ecclesiæ sine Capitulo, ideo hoc Titulo explicatur, an: & quatenus in administratione dependeat à Capitulo.

§. I.

Ad quos actus Episcopi, vel alterius Prælati requiratur consensus Capituli, & qualis?

I.

ASERTIO I. Ad alienationem rei Ecclesiasticæ, quæ immobilis est, aut mobilis pretiosa, & servando servari potest, requiritur, præter consensum Prælati, etiam consensus Capituli, seu Conventus, alioquin irrita est alienatio, prout habetur in *c. Sine exceptione; §. 2. caus. 12. q. 2. & in c. Irrita; 1. h. t.* ubi statuitur, quod donatio, venditio, aut permutatio rei Ecclesiasticæ ab Episcopo facta sit irrita, absque collaudatione, id est, approbatione, & subscriptione Capituli, seu Clericorum. Ratio est, quia alienatio rerum Ecclesiasticarum facile potest cedere in grave præjudicium Ecclesiæ, ideoque potestas alienandi Prælati olim in solidum concessa, quæ fortassis abutebantur, restricta fuit: ut nonnisi cum consensu Capituli fieri possit, nam etsi olim petebatur consilium Capituli, illud tamen non

erat decisivum: sed consultivum tantum, *Suar. Tom. 4. de Relig. l. 2. c. 27. n. 9.* Porro si Episcopus Capitulum non habeat, propter bellum, vel ex alia causa, debet loco Canonicorum convocare alios Clericos, *arg. c. Si forte; ult. dist. 65.* réque cum illis tractatâ, accedente eorum consensu, res Ecclesiæ alienare, si ita expedire visum fuerit, *Abb. hic num. 7.* ubi ait, utiliter id observari etiam in alienatione faciendâ à Prælato inferiori Ecclesiæ, *Molin. tract. 2. de justit. dist. 468. n. 6. in fine.*

II. Ubi præterea Notandum primò. Ad alienationem rei Ecclesiasticæ, quæ fit nomine Ecclesiæ, & in perpetuum, vel ad longum tempus, videlicet per locationem, vel similem concessionem, per quam dominium utile transfertur, non sufficit consensus Capituli tacitus, seu præsumptus, videlicet, quod fiat, sciente, & tacente Capitulo: sed requiritur expressus, *Abb. hic n. 1. Gl. in c. 2. V. Contradicente; h. t. & Gl. in c. 1. V. Perpetuis; de reb. Eccles. non alien. in 6.* Idque sumitur etiam ex *hoc c. 1.* ubi requiritur collaudatio, id est, approbatio, & consensus expressus Capituli ad alienationem rei Ecclesiasticæ. At verò ad locationem, vel concessionem, quæ fit ad tempus breve, videlicet infra decennium, non requiritur consensus expressus Capituli, sed sufficit præsumptus, &

ejus scientia ac patientia, arg. c. 2. h. t. Abbas ibid. n. 6. Laym. in disp. Canon. de rer. Ecclesiast. alien. c. 2. num. 22.

Notandum secundò. Consensus requisitus ad alienationem rei Ecclesiasticæ debet fieri à Capitulo legitime congregato, id enim significat vox Capituli, juxta c. Terrio loco 3. de probat. quia singuli Canonici seorsum sumpti, sive singulares ac separati non faciunt Capitulum, arg. c. unic. in princ. Ne Sede vacante, &c. in 6. neque singulorum consensus aut decretum est Capituli consensus aut decretum, Laym. in cit. disp. Thef. 15. Non autem requiritur, ut omnes de Capitulo consentiant, sed sufficit, si major pars Capituli congregati, sive Capitularium, qui tunc præsentibus sunt, consentiat, c. Ea; 6. h. t. c. 1. de his, quæ fiunt à majore, &c. Molin. cit. disp. n. 6. Neque requiritur consensus absentium: sed sufficit, si major pars præsentium consentiat, Abbas in cit. c. 1. num. 5. h. t. Molin. c. l. de quo plura Tit. seq.

Notandum tertio. Non sufficit tamen, si major pars Capituli consentiat, nisi etiam sit sanior, juxta c. Ea noscitur; 6. h. t. ac proinde etiam si major pars consensum præbeat, nihilominus minor pars sanior se opponere potest, ostendendo alienationem necessariam non esse, neque utilem Ecclesiæ, sed potius inde damnum ei profecturum, juxta c. 1. Tit. seq. & ideo rectè etiam legitur in Textu cit. c. Ea noscitur; disjunctivè, majoris, vel sanioris partis; quia tamen si major pars Capituli alienationi dissentiat, & repugnet: potest tamen altera pars, etsi minor, ostendere alienandi necessitatem, vel utilitatem, & ita contra majorem partem, saltem ad Superiorem provocando, obtinere, Gl. in cit. c. Ea noscitur; V. Majoris, h. t. Laym. c. l. n. 17.

III. Notandum quartò. Etsi totum Capitulum in alienationem consentiat, si tamen Prælatus dissentiat, non potest fieri alienatio rei Ecclesiasticæ, ut ex communi, DD. docet Suar. cit. c. 27. num. 10. quia utriusque simul, Prælatus scilicet, & Capituli, consensus est necessarius: nam Prælatus non privatus suâ potestate disponendi de rebus Ecclesiasticis: sed solum ea limitatur, ut non possit illam exercere, sine consensu Capituli, ac proinde semper requiritur, ut in alienatione interveniat auctoritas ac potestas Prælati, quod fieri non potest, sine consensu ejusdem.

Notandum quintò. Quando agitur de alienatione rei pertinentis ad Ecclesiam Cathedralis, requiritur consensus Canonico Capitularium, non item aliorum Clericorum, qui non sunt Canonici Capitulares, etsi sint Beneficiarii in eadem Ecclesia. Si verò agatur de alienatione rei pertinentis ad Ecclesiam inferiorem, tunc requiritur consensus Clericorum illius Ecclesiæ, cujus res alienatur, Abb. in cit. c. 1. n. 5. h. t. An autem hoc casu requiratur consensus, vel saltem consilium Capituli Ecclesiæ Cathedralis, infra dicitur Tit. 13.

Notandum sextò. Præter consensum, spectato Jure communi Canonico, insuper requiritur etiam subscriptio Capituli, seu Conventus ad alienationem rei Ecclesiasticæ, alioquin ea irrita est, cit. c. 1. & c. Tua; 8. h. t. Ubi similiter dici-

tur, quòd irrita sit Episcoporum donatio, venditio & commutatio rei Ecclesiasticæ, absque conniventia, sive consensu, & subscriptione Clericorum.

Quare iste est unus casus specialis, in quo ad valorem contractus, vel actus requiritur scriptura & subscriptio: cum alioqui sit universalis regula negativa, ad substantiam pacti, vel contractus scripturam non requiri, l. Pactum; 17. C. de pact. nisi id jure sit expressum; quia regulariter in qualibet conventionione, spectato jure naturali, requiritur solum consensus contrahentium, in quo fundatur, Abb. in cit. c. 1. num. 4. h. t. Porro licet contractus cum Ecclesia initus in scripturam redigi debeat, id tamen in pluribus locis non observatur, ut manu Capitularium, sive secularium, sive regularium, subscriptio fiat: sed satis est, si in instrumento manu Notarii publici scripto, de adhibito Capituli consensu, mentio seu contestatio fiat, vel is manu suâ ei subscribat, Abb. c. l. Molin. c. l. num. 7. Laym. in cit. disp. Thef. 26.

IV. Assertio 2. Alienatio rei Ecclesiasticæ ab Episcopo facta (vel alio Prælato) Capitulo reclamante, seu contradicente, non tenet, & à Successore servari non debet: nisi Capitulum consensu suo etiam postea, sive ex intervallo præstito, eam approbet, seu ratam habeat, prout sumitur ex c. Cum nos; 3. h. t. & ibi Gl. Fermè communiter recepta, V. ratam, Innocent. ibid. ubi tamen addit, requiri etiam tractatum, cognita causâ necessitatis, aut utilitatis, nisi alienatio fiat in rebus modicis. Idem Innocentius in c. 1. num. 3. de reb. Eccles. non alien. in 6. Laym. in cit. disp. num. 23. quia ratihibitio subsequens est instar mandati, & retrorahitur ad tempus præcedentis alienationis, modò per illam utilitas Ecclesiæ procuretur, Hostiens. hic in princ. V. Concessionem & V. Ratam.

Similiter in alienationibus, aut transactionibus rerum immobilium nomine Minorum factis, satis est, si decretum, vel auctoritas Judicis postea accedat, vel si consensus Domini requisitus ad alienationem feudi ex post facto superveniat, sive adjiciatur, ut docet Barr. in l. Si quis; 25. §. Jussum; num. 5. ff. de acquirend. hered. & expressius Baldus in l. Cum ipsa; 5. num. 5. C. de contrah. empr. Sed alia ratio est de Tutore, qui pupillo contrahenti consensum, seu auctoritatem statim in ipso negotio, aut incontinenti post, & non ex intervallo (id est, antequam ad alia negotia fiat transitus) præstare, aut interponere debet: alioquin contractus non est validus, l. Obligari; 9. junct. Gl. V. debet, ff. de Auctoritat. Tut. §. Tutor. Instit. eod. Idque specialiter statutum est, eò quòd pupillus spectato Jure Civili, non censeatur habere consensum in contractibus, nisi per consensum Tutoris veluti informatus sit, Laym. cit. Thef. 23. ideòque non potest ratificare contractum pupilli, in quo debuit auctoritatem suam præstare, nisi paulò post: Capitulum verò non præstat auctoritatem alienationi rei Ecclesiasticæ, sed tantum consensum: ideòque etiam ex intervallo eum præstare potest, Gl. margin. in cit. c. Cum nos; lit. C. h. t. Porro quòd dictum est, auctoritatem, seu consensum Tutoris debere statim inter-

interponi: id intelligi debet, in ordine ad obligandum pupillum, seu firmandum contractum, ex parte ipsius pupilli: At verò ad obligandum alterum contrahentem voluntas, seu consensus Tutoris etiam postea accedere potest, juxta *l. Julianus*, 13. §. *Si quis à pupillo*: ff. de actionib. empt. Ideoque contractus interim ex una tantum parte subsistere, ac veluti claudicare dicitur; quia obligat alterum contrahentem, non item pupillum, donec Tutor consensum adjiciat, idque favore pupillaris ætatis *Gl. in cit. §. V. Obligat*; *Laym. c. l.* Pari ratione contractum initum cum Capitulo, Sede vacante, potest Successor, sive novus Episcopus consensu suo ratificare, juxta *c. Si quis à pupillo*, 12. q. 2. adeoque contractus etiam ex altera parte claudicat: idque statutum est in favorem Ecclesiæ, quod enim in gratiam alicujus conceditur, non est in ejus dispendium retorquendum, *Reg. Jur. 61. in 6.*

V. An autem, quando alienatio facta est à Prælato sine consensu Capituli, si is postea unâ cum tractatu superveniat, ipsa alienatio censeatur ab initio valida fuisse: an verò solum ex eo tempore, quo præstus est consensus Capituli? controversitur inter Dd. Affirmat posterius *Abbas in cit. c. Cum nos*, n. 5. h. t. *Quia non firmatur tractu temporis, quod de jure ab initio non subsistit. reg. 18. in 6. & consentit reg. 29. in ff. Quod ab initio vitiosum est, non potest tractu temporis convalescere.* Eaque doctrina vera est, si alienatio facta sine extrinsecis juris solemnitatibus, sit omni jure etiam naturali, & in foro conscientie irrita, ita, ut per illam dominium non transferatur, ut docet *Suar. Tom. 4. de Relig. l. 2. c. 27. n. 20.* quia impossibile est actum, qui ab initio fuit omni jure irritus, postea ita convalescere, ut ab initio semper valuerit, nisi fortè secundum Juris fictionem. Verum quia contraria sententia valde probabilis est, videlicet quòd si intervenerint ea, quæ ad substantiam alienationis factæ requiruntur, nimirum mutus consensus, & vera causa necessitatis, vel utilitatis Ecclesiæ, nullaque fraus commissa, neque Laico facta sit, spectato Jure naturali, valeat talis alienatio, ita, ut tutâ conscientia retinere rem possit is, cui alienatio facta est, donec Beneficio Juris Civilis, vel per sententiam Judicis ea rescindatur: licet propter omisam solennitatem illa spectato jure positivo non subsistat, ut docet *Navarr. Tom. 1. in Comment. de alienat. rer. Eccl. n. 17. & in Commentar. de Spoliis Cleric. §. 2. n. 6. Silvest. V. Alienatio; n. 12. & 13.* ubi ait, id generatim procedere in omni actu, in quo servatum est jus naturale, licet prætermissa sit sollemnitas juris positivi: cum enim hoc jure hujusmodi solemnitates extrinsecæ inductæ sint, ob vitanda scandala, & fraudes, si hæc absint, & interveniat verus consensus, validus est actus, spectato jure naturali, & in foro conscientie: adeoque per supervenientem postea sollemnitatem jure positivo requisitam, ita actus omnimodè confirmari potest, perinde ac si ab initio etiam jure positivo valuisset, *arg. l. unic. C. de contract. Judic. Laym. in cit. diff. n. 24.* Nam tunc actus non confirmatur per solum tractum temporis, sed per supervenientem consensum, seu voluntatem expressam, vel tacitam, ut tradit *Gl. magn. in cit. reg. 29. in ff. vel per sollemnitatem omisam*, v. g. consensum Capituli, qui spectato solo jure naturali non pertinet ad

substantiam alienationis rei Ecclesiasticæ. Videri possunt, quæ dicta sunt *Lib. 1. Tit. 35. §. 2. n. 12.*

VI. Assertio 3. Si jus præsentandi ad Beneficium pertineat simul ad Prælatum, & Capitulum, seu Conventum, tum debet Prælatus præsentare, cum consensu majoris, & sanioris partis Capituli: alioqui præsentatio non valet, neque institutio exinde consequens: nisi ex consuetudine, vel privilegio soli Prælato jus præsentandi competere probetur, prout statuitur in *c. Ea noscitur*; 6. h. t. Ubi cum in quadam Provincia jus præsentandi ad Ecclesiæ Parochiales pertineret ad Collegia Regularium, eorum Abbates per se, vel per missas litteras, personas idoneas Episcopis Diocesanis præsentarunt: sed Monachi, vel antequam ex præsentatæ, & receptæ erant: vel postea, præsentationi contradixerunt. Ad hoc respondet Cælestinus III. præsentationes factas à Prælatis hoc casu non valere, nisi fiant cum consensu Collegiorum suorum. Quare si constiterit, consensum Conventus, vel majoris, & sanioris partis illius non intervenisse, institutio-nes hujusmodi rescindendas esse (cum non sint factæ secundum jus: sed contemptis ijs, quorum consensus requiri debet, *Gl. hic V. Evacuari*) nisi ex antiqua, & approbata consuetudine, vel per privilegium concessa libertate, Abbates probaverint, in collationibus Ecclesiarum, aut Beneficiorum non debere requiri consensum Conventus. Idemque pari ratione dicendum, si collatio Beneficiorum simul spectet ad Prælatum, & Capitulum, *arg. c. unic. Ne Sede vacante, & c. in 6.*

VII. Pro explicatione hujus cap. Notandum primò. Potest aliquis etiam per litteras, vel Procuratorem abens præsentare Clericum ad Beneficium: modò is, qui præsentetur, personaliter sit præsens, ut videri, & cognosci possit ab eo, cui fit præsentatio, nisi illi antea satis notus sit, prout sumitur ex hoc *c. ibi Gl. V. Per litteras, & Abb. nu. 3. Barb. in Collect. hic n. 3.*

Notandum secundò. Si præsentatio Clericorum spectet ad Prælatum, & ad Collegium, non potest Prælatus sine Capituli, seu Conventus consensu præsentare. Sufficit autem hoc casu tacitus consensus Capituli, seu Conventus; quia nimirum scit præsentationem, aut collationem à Prælato fieri, & non contradicit, cum tamen possit actum impedire, aut se opponere, *Gl. hic V. Contradicunt; & Abb. n. 8.* nam in alienationibus non perpetuis, & quæ modici præjudicii sunt, sufficit tacitus consensus Capituli, ut docent communiter Dd. in *c. 2. h. t.* Idque verum est, si præsentatio, vel collatio spectet ad solum Prælatum, etsi dependenter à consensu Capituli, seu Conventus, tunc enim sufficit, si Capitulum tacite consentiat. Secus verò est, si præsentatio, vel collatio communiter pertineat ad Prælatum, & Capitulum, seu Conventum, juxta *c. unic. Ne Sede vacante, & c. in 6.* tunc enim tacitus consensus non sufficit; quia in hujusmodi actibus legitimis, quales sunt præsentatio, collatio, electio, &c. qui verbis, aut scripto declarari, aut expediri debent, tacitus consensus non supplet defectum consensûs expressi. *Silvest. in summ. V. Consensus; q. 1. consentit Abb. hic in fine*, ubi ait: ubi requiritur consensus expressus, nunquam præsumitur

mitur pro conſenſu; quia eſt ſolemnitas extrinſeca, quæ non præſumitur, ſed probari debet.

Notandum tertio. Poſſe Episcopum, vel alius Prælatuſ per conſuetudinem legitime præſcriptam acquirere, ut illa negotia, quæ ſecundum jura cum conſenſu, vel conſilio fieri debent, ipſe ſolus expediat, ut habetur in ſine hujus cap. & c. ult. de conſuetud. de quo dictum ſupr. Lib. 1. Sec. 2. n. 76.

VIII. Aſſertio 4. Episcopuſ non poſſe ſine conſenſu Capituli concedere, ſeu unire in perpetuum Eccleſiaſ alijs Eccleſiaſ, etiamſi habeat juſ Patronatûſ in Eccleſiaſ conceſſiſ, prout ſtatuitur in c. Tua nuper; 8. h. t. Ubi quaſitum fuit ex Innocentio III. utrûm Episcopuſ, ſeu electuſ (nam Episcopuſ, eſſi electuſ, & confirmatuſ, antequam conſecratuſ ſit, non vocatur abſolutè Episcopuſ, ſed cum addito, electuſ Episcopuſ, ut ſumitur ex hoc c. & notat Abb. hic nu. 2.) cum conſenſu ſolius Archidiaconi, ſine Capituli Cathedraliſ aſſenſu, poſſit ſit vacantem Eccleſiam Baptiſmalem, ſeu Parochialem alicui Monafterio, vel Eccleſiaſ Conventuali, ad quam in ea Parochia juſ Patronatûſ pertinet, perpetuè conferre, ſive donare & incorporare? Reſpondet Papa ex decreto Leonis I. (in c. Sine exceptione; 25. cauſ. 12. q. 2.) Quòd nulluſ Episcopuſ de rebus Eccleſiaſ quicquam donare, vel permutare, vel vendere audeat: niſi fortè horum aliquid faciat, ut meliora proſpiciat, & cum totiuſ Cleri tractatu, atque conſenſu id eligat, quòd non ſit dubium Eccleſiaſ profuturuſ: irrita enim Episcoporum donatio, venditio, & commutatio erit (niſi fortè ſit reſ, quæ ſervando ſervari non poſſet, Gl. hic V. Vendere) abſque conniventia, ſeu conſenſu, & ſubſcriptione Clericorum: conceſſiones autem (ſeu uniones) Eccleſiarum perpetuæ non eſt dubium, ad alienationeſ pertinere. Ratio deciſionis patet ex Textu; quia cum ejusmodi perpetua collatio, donatio, & incorporatio Parochiaſ facta Monafterio, vel alteri Eccleſiaſ, ſit quadam alienatio, ideo ſine requiſitiſ ordinariſ ſolemnitatibuſ juriſ, fieri non poſſet. Porro illa hoc loco dicitur eſſe perpetua collatio, ſeu donatio, aut unio, quæ ſit Eccleſiaſ, & non perſonæ; quia Eccleſia non moritur: quamvis aliàs etiam quandoque dicatur perpetua conceſſio, vel donatio, quæ ſit perſonæ, ſine tempore præſcriptione, ad vitam ipſuſ, ut notat Gl. ſu. hic. Cenſetur autem talis conceſſio, ſive donatio, aut unio facta in perpetuum alteri Eccleſiaſ, eſſe ſpecies quadam alienationiſ; quia Eccleſia collata, aut unita non habet ampliùſ propriuſ Rectorem, ſed alteri ſubjicitur, & quaſi capite diminuitur, & à jure ſuo ac ſtatu alienatur, ideoque ad illam requiruntur ſolemnitateſ, quæ jure adhiberi debent in alienationibuſ rerum Eccleſiaſticarum, Abb. hic num. 4.

IX. Aſſertio 5. Episcopuſ non poſſet, ſine auctoritate Papæ, vel ſaltem, ſine conſenſu Capituli conferre alicui Monafterio Eccleſiaſ parochialeſ, vel obventioneſ, ſeu fruſtuſ ipſarum, etiam cum conſenſu Patroni, prout decernitur in c. Paſtoraliſ; 9. h. t. Ubi quaſitum fuit ex Innocentio III. cum ex decreto Dionyſij Papæ (quòd reſertur in Can. Eccleſiaſ 1. cauſ. 13. q. 1.) Parochiaſ fuerint diviſæ, ita, ut ſingularium proventuſ in uſuſ cujuſque Eccleſiaſ

neceſſarioſ cederent, & in ſtipendia Miniſtrorum: utrûm Episcopuſ liceat, ſine auctoritate S. Pontificiſ, vel ſaltem ſine Capituli ſui conſenſu, Religioſiſ conferre alicuius Eccleſiaſ Parochiaſ obventioneſ, id eſt, fruſtuſ, ſeu reddituſ, ſuſtentatione ſufficienti, & neceſſaria Vicarij reſervatâ. Præterea cum in Concilio Lereraneſi ſub Alexandro III. c. 7. (quòd extat in c. Prohibemur; 7. infra de cenſib.) prohibitum ſit, ne Eccleſiaſ novæ penſioneſ imponantur, nec veteres augeantur, an Episcopuſ poſſit Religioſiſ, conſentiente Patrono, totam Eccleſiam Parochialem, vel aliquam portionem ejusdem de novo conferre in proprietatem? Ad hæc reſpondet Papa, quòd neque primum, neque ſecundum facere poſſit Episcopuſ, ſine Capituli ſui conſenſu, niſi Romanuſ Pontifex ei licentiam concedat: ſalvâ tamen manente Conſtitutione Canonica (quæ habetur in c. Bonæ rei; 74. cauſ. 12. q. 2.) quòd quinquageſimam partem reddituum Episcopuſ lociſ piis dare, vel ad cauſaſ piaſ applicare poſſit. Ratio deciſionis eſt, quia talis collatio Parochiarum, vel proventuum ipſarum, eſt quadam perpetua alienatio, ideoque fieri non poſſet ab Episcopuſ ſine conſenſu Capituli, c. Ea noſcitur; 6. h. t. nec quidem cum conſenſu Patroni; quia Patronuſ non poſſet ſtatuſ Eccleſiaſ mutare, neque reſ Eccleſiaſ, cujuſ eſt Patronuſ, alienare.

X. Ubi Notandum primò. Ex eo, quòd hic dicitur, Episcopuſ non poſſe Eccleſiam Parochialem dare Religioſiſ, nec novam penſionem imponere, aut veterem augere aſſignandam pijs, ſeu religioſiſ lociſ, præter voluntatem, ſeu conſenſuſ Capituli: videtur per contrarium ſenſuſ inferri, quòd cum conſenſu Capituli id facere poſſit, cum tamen hoc ſit contra prohibitionem Generaliſ Concilij Lateranenſiſ in c. Prohibemur; 7. de cenſib. in quo Episcopuſ diſpenſare non poſſet. Verum Papa hic non dicit hoc affirmativè, quòd id poſſit Episcopuſ cum conſenſu Capituli, ſed ſolum negativè, quòd id non poſſit, præter voluntatem, ſeu conſenſuſ Capituli: ex quo non licet arguere à ſenſu contrario, ergo cum conſenſu Capituli hoc poſſet; quia argumentuſ à ſenſu contrario non valet, quando contrarium reperitur in jure expreſſum, prout eſt expreſſum hoc caſu in cit. c. Prohibemur; & notat Fagnan. hic n. 4.

Notandum ſecundò: Eccleſia Parochiaſ habet fundatam intentionem de Jure communi ſuper omnibuſ ſpiritualibuſ redditibuſ intra limiteſ ejusdem, ut colligitur ex hoc c. ibi: ſingularium Parochiarum proventuſ. Abb. hic not. 2. Ex quo inferit, quòd obventioneſ, ſeu oblationeſ, quæ fiunt intra fineſ Parochiaſ, v. g. in Capella aliqua ſita intra illam, pertineant non ad Capellam: ſed ad Eccleſiam Parochialem, de quo commodiùſ agetur infra Tit. 30. ubi agitur de oblationibuſ.

Notandum tertio. Episcopuſ, cum conſenſu Capituli olim poterat Eccleſiaſ, quæ abundanteſ reddituſ habet, imponere novam penſionem, vel veterem augere, ut alteri Eccleſiaſ pauperi, vel Beneficiariſ indigentibuſ ſuccurratur, ut colligitur ex cit. c. Paſtoraliſ; h. t. & ibid. docet Abb. n. 3. & S. Thom. 2. 2. q. 100. art. 4. ad 3. dummodò tali Eccleſiaſ per impoſitionem hujusmodi penſionis non ſubtrahantur reddituſ neceſſarij ad ejus Fabricam, & ſuſtentationem

nem Ministrorum, non enim oportet discooperire unum Altare, ut aliud cooperiatur. Idque adhuc hodie fieri solet ab Episcopis ex iusta causa, vacante Beneficio, & saltem quamdiu necessitas durat, *Laum. in cit. dis. Canon. de reb. Eccles. non alien. Thes. 4. in fine.*

Notandum quartò. Episcopus potest quinquagesimam partem reddituum Ecclesiæ pijs locis assignare: non obstante juramento de non alienandis rebus Ecclesiæ, & quidem etiam sine consensu Capituli, ut colligitur ex hoc cap. Ubi cum Pontifex generaliter dixisset, quòd Episcopus non possit Ecclesiam Patochialem, vel portionem reddituum ejusdem dare pijs locis, sine consensu Capituli: excipit deinde hanc quinquagesimam partem. Ex quo apparet, quòd ea dari possit cum consensu Capituli, ut tradit hic *Gl. In notatis, & V. Salvà Constitutione*: Verùm de hoc infra *Tit. 24. de donat.* ubi ex instituto de hac re agitur.

XI. Assertio 6. Etsi Prælatus non possit rem immobilem Ecclesiæ alienare, sive concedere in perpetuum: imò nec ad longum tempus, v. g. 10. annorum, aut ultra, sine expresso consensu Capituli, ut colligitur ex *Clement. 1. de reb. Eccl. non alien.* quia per talem concessionem, seu locationem transfertur saltem utile dominium rei, ejusque possessio in alium, ideòque alienationis rationem habet, ut ex communis sententia docet *Covarr. lib. 2. var. resol. c. 16. n. 1. & patebit ex inf. à dicendis. Tit. 16.* Potest tamen Prælatus rem Ecclesiæ immobilem, v. g. feudum concedere alteri, vel locare ad tempus breve, seu non longum, absque consensu expresso Capituli. Et ita intelligendum esse videtur *Cap. Continebatur; 2. h. t.* videlicet, quòd ibi sermo sit de alienatione rerum Ecclesiasticarum temporali, sive concessione ad tempus non longum facta, ad quam non requiritur consensus Capituli expressus: sed sufficit tacitus; quia taciturnitas Capituli scientis, & non contradicentis in his habetur pro consensu, ut tradit *Gl. Fermo communiter recepta à Canonistis, ibid. V. Contradicente*: „ Nam in casu illius cap. Abbatissa quædam cuidam „ Clerico concessit decimas (ad tempus, non in „ perpetuum, *Gl. fin. hic & Hostiens. V. facta*) non requi- „ sito Capituli sui, seu Conventus Monialium con- „ sensu: postea verò easdem decimas eidem concessit „ cum Conventus assensu. Quærebatur, utra con- „ cessio valeret? Respondet Alexander III. priorem „ concessionem valere, si Conventu sciente, & non „ contradicente facta sit: sin verò Conventu igno- „ rante, aut contradicente, decimæ prius concessæ „ sint, valere concessionem secundam, sive poste- „ riorem, quæ cum consensu Capituli, seu Conven- „ tus facta est. Ratio est, quia Abbatissæ, non ob- „ stante famineo sexu, competit libera administratio rerum ad Monasterium pertinentium, sicut Abbati in Monasterio virorum, ideòque potest de ijs dis- „ ponere interveniente consensu Capituli expresso, si sit alienatio perpetua, vel concessio ad longum tem- „ pus, v. g. ad vitam alicujus, quæ æquiparatur, quo- „ ad solemnitatem servandam, alienationi perpetuæ, vel cum consensu tacito Capituli, si fiat concessio ad tempus breve tantum, seu non longum; quia in alienatione temporali, seu ad breve tempus, non potest Ecclesia ita graviter lædi, sicut in perpetua, vel

ad longum tempus, *Abb. hic nu. 4. & 6.* ubi addit, quòd in concessione rei magnæ etiam ad tempus debeat intervenire consensus expressus Capituli: scilicet si sit res modica, alioquin necessarius esset non solum consensus Capituli, sed etiam Superioris, v. g. Episcopi, *Hostiens. hic. V. Præjudicare.* Porro quod in hoc cap. dicitur, non post multum temporis: id non ita intelligendum est, quòd si multum tempus elapsum esset, & Conventus semper tacuisset, videretur consensisse, nam factum solum narratur, non jus, *Gl. hic V. Non post multum.*

§. II.

Proponitur, & declaratur unus casus specialis, in quo alienatio rei Ecclesiastica fieri potest à Prælato, absque consensu Capituli.

XII. Plures sunt actus, quos Episcopus, vel alius Prælatus facere potest sine consensu Capituli, de quibus agemus infra *Tit. 13. de Reb. Eccles. non alienand.* quorum unus habetur in c. *Cum Apostolica Sedes; 7. h. t.* Videlicet si Laicus decimas, quas in feudum à Prælato Ecclesiastico ante Concilium Lateranense sub Alexandro III. accepit, dare velit alteri Ecclesiæ, vel Monasterio, à quo eas in feudum non recognoscit: talis donatio, sive translatio substat, si cum Episcopi Diocesani consensu facta sit, tamen non requisito consensu Capituli; quia per illam non tam alienatur: sed potius revocatur res Ecclesiastica (scilicet jus decimarum) sive reddit ex manu, seu potestate Laici ad Ecclesiam, saltem universalem, ad quam principaliter spectat, prout discernitur in cit. c. *Cum Apostolica*; ubi talis casus proponitur: Cum controversia quædam orta fuisset inter quosdam Canonicos, & Monachos super decimis, Monachi coram arbitris compromissa- rijs proposuerunt, decimas sibi à quodam milite donatas, & donationem Archiepiscopi tanquam Diocesani consensu confirmatam fuisse, ideòque ipsos auctoritate S. Hieronymi defendi, qui ad Damasum scriptis (ut refertur in c. ult. caus. 16. q. 1.) Si aliqua fuerint à Laicis malè detenta, quæ Divini juris esse noscuntur, & in usum transferint Monachorum, Episcopo præbente consensum, constabunt eis omnia perpetuâ firmitate subnixæ. Sed pars adversa, videlicet Capitulum Canonicorum è contrario allegabat, consensum Episcopi sine Cleri consensu non sufficere, ex auctoritate Leonis I. qui in *Can. Sine exceptione; 2. caus. 12. q. 2.* decretavit: ne quis Episcopus de rebus Ecclesiæ quicquam donare, vel commutare, vel vendere audeat, nisi cum totius Cleri consensu, atque tractatu. His utrinque allegatis, Papa Innocentius III. ab arbitris consultus, an si Laicus decimas detineat, eas quæ Ecclesiæ conferat, ad confirmandam donationem auctoritas, sive consensus Episcopi sine Cleri consensu sufficiat? Respondit, quod Laicus, qui decimas detinet, monendus sit, ut eas Ec-

« clerici restituat, ad quam de jure pertinent, & à
 « qua ab antiquo illas accepit: sin autem ad hoc in-
 « duci non possit, & eas alteri Ecclesiæ, cum con-
 « sensu Dioecetani assignaverit, præsertim Religio-
 « so Conventui, donatio talis perpetuò firma erit.
 « Nam auctoritates, seu Canones allegati, licet di-
 « versi sint, non tamen adversi sunt, seu contrarii:
 « cum enim aliud sit alienare rem, quæ ab Ecclesiâ
 « possidetur: aliud verò rem, quæ à Laico detine-
 « tur, ad usum Ecclesiasticum revocare: ideo in
 « alienatione illa consensus Episcopi, sine consen-
 « su Clericorum, non sufficit, juxta Leonis Papæ
 « decretum: at verò in revocatione, juxta Hiero-
 « nymii sententiam, sufficit consensus Episcopi, cum
 « etiam per hanc revocationem Ecclesiâ consulatur.
 « Accedit, quòd etiam in Lateranensi Concilio sub
 « Alexandro III. cap. 9. (quod refertur in c. Cum
 « O plantare; 3. §. Ecclesiis igitur, infr. de privileg.)
 « inhibuit fuit, ne personæ religioſæ Ecclesias, &
 « decimas, sine Episcoporum consensu, à Laicis
 « accipiant, per indirectè indicatur, quòd Episco-
 « pi consensus sufficit, ut licet à manibus Laico-
 « rum accipiantur decimæ. Id verò de iis decimis in-
 « telligendum est, quæ Laicis in feudum perpetuum
 « sunt concessæ. Simile exemplum est, si miles ex
 « Ecclesiâ aliqua consecratum calicem abstulisset, vel
 « quem non posset vel non vellet eidem restituere, tum
 « posset induci, ut alteri alicui Ecclesiæ illum restitue-
 « ret, cum Episcopi tamen consensu, Laym. in cit. dis. Can.
 « Thef. 19. Hinc colligitur ex eo quòd in hoc cap. dicitur,
 « necessarium esse, ad translationem decimarum à
 « Laico ad Ecclesiâ, vel Monasterium, consensum
 « Episcopi, nullâ factâ mentione Cleri, vel Capituli,
 « per obliquum, siue sensum contrarium inferri, con-
 « sensum Cleri non esse necessarium, Gl. hic V. Datur
 « intelligi, ubi ait, hoc argumentum esse fortissimum:
 « quod tamen limitandum est, nisi ex sensu contrario
 « sequatur absurdum aliquid, vel antiqui juris cor-
 « rectione, ut notat Gl. in c. De multa; 28. V. Per Sedem
 « Apostolicam; in fine de præb. ubi ait, quòd jus vetus
 « non tollitur, nisi expressè revocetur, seu deroge-
 « tur.

XIII. Cæterum hic præterea distinguendum
 est: Vel enim Laicus ab antiquo, ante Conciliū
 Lateranense, justè obtinuit decimas à Prælate Eccle-
 siastico sibi in feudum concessas: vel injustè eas ac-
 quisivit, & detinuit. Priore casu, si decimas reddere
 velit Ecclesiæ proprietariæ, à qua illas Laicus in feu-
 dum accepit, potest id facere, etiam Episcopo non
 requisito, arg. c. 2. §. Sanè de decim. in 6. ubi Gl. in
 casu ait, certum est, quòd illas decimas possit Laicus
 donare Ecclesiæ Parochiali, à qua illas accepit, etiam
 sine consensu Episcopi: sin verò alteri Ecclesiæ, vel
 Monasterio, à qua decimas non accepit, Laicus tra-
 dere velit, accedere debet consensus Episcopi Dioce-
 sani, prout habetur, in cit. c. 2. §. Sanè, & in c. 3. de
 privileg. quia Laici nullam habent facultatem dispo-
 nendi de rebus Ecclesiasticis, & ejusmodi est jus de-
 cimarum sine auctoritate, & consensu Prælati Ec-
 clesiastici, c. 1. & seqq. c. Decimas; 39. caus. 16. q. 7.
 Posteriore verò casu, si Laicus decimas, ante Con-
 ciliū Lateranense, injustè acquisivit, tunc moneri
 & si fieri possit, induci debet, ut eidem Ecclesiæ, ad

quam de jure pertinent, eas restituat: sin autem ad-
 duci non possit, tunc cum consensu Episcopi Locī,
 possunt illi donari Ecclesiæ, vel Monasterio, juxta
 cit. c. Cum Apostolica; h. i. cum melius sit, ut jus de-
 cimarum apud aliquam Ecclesiâ permaneat, quàm
 apud Laicum injustum detentorem: ideoque hoc ca-
 su altera Ecclesiâ, ad quàm decimæ de jure pertine-
 rent, ob bonum publicum, & auctoritatem Præ-
 latorum Ecclesiasticorum rationabiliter contenta
 esse debet, ut alteri Ecclesiæ conferantur; præsertim
 cum omnes Ecclesiæ sint una Ecclesiâ, & membra
 Ecclesiæ universalis, cujus favore hoc statutum fuit,
 ut facilius hujusmodi jura spiritualia è manibus Lai-
 corum eriperentur, Abb. in cit. c. Cum Apostolica; n. 10.
 h. i. Suar. Tom. 1. de Relig. Lib. 1. de Divin. cultu;
 c. 26. n. 13. ubi ait, ex pia dispensatione Ecclesiæ fieri,
 ut hoc casu aliter, quàm in rigore fieri deberet,
 restitutio decimarum fiat, quia minùs inconveniens
 est, decimas transferri ab una Ecclesiâ ad aliam, quàm
 à Laico possideri, & injustè detineri. Accedit, quòd
 de decimis, ante Conciliū Lateranense, Laicis con-
 cessis, vix constare possit, an justè, vel injustè con-
 cessæ fuerint, & ideo indistinctè concessum est, ut o-
 mnes illæ restitui possint quibuscunque Ecclesiis,
 dummodò consensus Episcopi accedat, Suar. cit. loc.
 Quòd si denique constet, post Conciliū Lateranen-
 se, Laicum decimas acquisivisse, sine consensu Ro-
 mani Pontificis, tunc certum est, quòd eas restitue-
 re debeat Ecclesiæ, vel Monasterio, ad quam perti-
 nent, cum post Conciliū Lateranense non sit con-
 cessum Prælati Ecclesiastici decimas Laicis dare in
 feudum, sine consensu S. Pontificis, Abb. in cit. c.
 cum Apostolica; n. 11. Veruntamen si hujusmodi de-
 cimæ non possint restitui illi particulari Ecclesiæ, ob
 quamcunque causam, etiam propter iniquitatem, &
 violentiam Laici detentoris, tunc interveniente au-
 thoritate Episcopi Dioecetani, possunt transferri in
 alteram Ecclesiâ, vel Monasterium, ut colligitur
 ex cit. c. Cum Apostolica, & c. ult. junct. Gl. V. Episco-
 po; caus. 16. q. 1. Laym. cit. Thef. 29. in fine.

An autem in prædicto casu, quando Laicus
 induci non potest, ut restituere velit decimas Ec-
 clesiæ, ad quam de jure pertinent, Episcopus con-
 sensum præstare possit, ut Mensæ suæ Episcopali con-
 ferantur, seu applicentur, dubitatur? Sed respon-
 detur negativè, quia Episcopus in proprio facto au-
 thoritatem interponere non potest, Clement. 2. & ibi.
 Gl. V. Mensæ suæ de reb. Eccl. non alien. ubi ob eandem
 rationem dicitur, Episcopum non posse unire Bene-
 ficiū Mensæ suæ. At verò Mensæ Capitulari talis
 applicatio decimarum, auctoritate Episcopi fieri po-
 test; quia consensus Capituli ad ejusmodi alienatio-
 nem de jure non requiritur, juxta cit. c. Cum Apo-
 stolica; h. i. Laym. c. 1. Thef. 60.

§. III.

Quinam actus fieri debeant cum consilio Capituli?

XIV. Assertio I. Episcopus, vel alius simi-
 lis Prælati personas Ecclesiasticas instituere, ac des-
 titue-

stitueret, aliâque negotia Ecclesiæ peragere debet, cum consilio Capituli sui, alioquin quicquid agitur, tanquam contra SS. Canones actum irritum censeri debet, prout statuitur in c. *Novit*. 4. h. t. ubi Papa Alexander III. rescribit: Quia Episcopus (vel alius Prælatus) cum Fratribus, seu Canonicis suis unum est corpus, cuius ipse Caput est; & illi membra: ideo non decet, ut Prælatus ommissis membris aliorum consilio in tractandis Ecclesiæ negotiis utatur, cum id honestati, & SS. Patrum constitutionibus sit contrarium. Quare auctoritate Apostolicâ prohibet Patriarchæ Jerosolymitano, ne sine Fratrum suorum, sive Canonicorum consilio, Abbates, & Abbatissas, aliasque personas Ecclesiasticas instituat, & destituat: alioquin tales institutiones, ac destitutiones irritas esse decernit. Et quidem ipso jure, ut tradit *Gl. fin. hic*; quia factæ contra jura, juxta l. *Non dubium*; §. C. de legib.

XV. Excipitur primò. Nisi contraria consuetudo in aliqua Ecclesia sit legitime præscripta, & inducta, ut Episcopus, vel alius Prælatus negotia Ecclesiæ tractet, & jurisdictionem exerceat, non requisito Capituli consilio, juxta c. *Non est*; 3. de consuet. in 6. Non obstat, quòd in cit. c. *Novit*; dicitur, id esse contrarium honestati, contra quam non valet consuetudo. Nam respondet, *Abbas hic n. 5.* non valere fortè consuetudinem, ut Prælatus in negotiis tractandis requirat consilium aliorum prætermis- sis Canonicis: valere tamen consuetudinem, ut solus Prælatus ea tractet. Verum quia suprà dictum est, *Lib. I. Tit. 4. num. 76.* valere consuetudinem, ut Prælatus solus expedire possit, etiam negotia ardua, non adhibito consilio Capituli sui, ideo dicendum est, talem consuetudinem esse contra honestatem, & consequenter non valere, si id sine justâ, & rationabili causa fiat, alioquin verò non repugnat id honestati, vel rationi, si ex justa causa fiat, ut tradit *Hostiens. in cit. c. Novit. V. Aliorum consilio*, & ibi *Gl. Margin. lit. A.* Et hinc sive agatur de controversia orta inter Episcopum, & consanguineos Canonicorum Capitularium, non tenetur Episcopus requirere consilium illorum, ob periculum, ne ipsi consanguineis suis secreta revelent, *Hostiens. hic*, & *Abbas num. 6.* Ex quo generaliter inferit, quòd existente causâ rationabili, juxta arbitrium boni viri, non teneatur Prælatus, etiam in causis arduis requirere consilium Capituli. Ergo etiam consuetudine id induci potest, si causa rationabilis subsit, quia v. g. in aliquo loco alij extranei idonei in consilium adhiberi possunt. Excipitur secundò, quòd Episcopus, seu Prælatus possit negotia exigua, & minoris momenti solus expedire, sine consilio Capituli sui, *Abbas hic num. 6.* quia ad solum Prælatum principaliter spectat administratio, & cura Ecclesiæ: sicut neque in causis notoriis tenetur requirere Prælatus consilium Capituli, *Abbas hic num. 7. in fine.* Excipitur tertio, quòd Prælatus, videlicet Episcopus, vel Archiepiscopus in ijs, quæ agit jure, ac potestate ad se devolutâ, v. g. propter negligentiam, aut delictum Prælati inferioris, non solum non tenetur habere consensum Capituli: sed nec consilium ejusdem requirere ex necessitate: sed

tantum ex honestate, aut quadam æquitate, ut tradit *Gl. in c. Ne pro defectu*; 41. V. Consilio; de Elect. & *Abbas ibidem num. 6.* & *Laym. in c. Cum in cunctis*; 37. §. fin. num. 7. eod. quia ad ipsum Prælatum solum devolvitur illa potestas, & non ad Capitulum.

XVI. Caterum aliquando non sufficit petere consilium Capituli: sed insuper etiam consensus requiritur. Veluti primò, in alienationibus rerum Ecclesiasticarum, de quo infra. Secundò, in ijs, quæ communiter ad Prælatum, & Capitulum pertinent. Tertio, in ijs, in quibus Capitulum speciale interesse habet, ac denique quotiescunque Ecclesiæ, vel Successoribus præjudicium generari potest, *Abbas in cit. c. Novit. num. 7.* *Laym. in disputat. de jurisdict. Ordinar. conclus. 83.* Quòd si in alijs negotiis tractandis Prælatus, & Capitulum inter se dissentiant, magis decet, ut membra Capiti se conforment, quam ut Caput membris adherere debeat; quia Capitulum subest Prælato tanquam Capiti, ad quem etiam administratio rerum Ecclesiæ principaliter spectat.

Illud præterea ex cit. c. *Novit*; 4. h. t. colligitur, quòd in dispositione favorabili, sub voce, si quis, vel si quas, vel quicumque comprehendatur etiam Capitulum, vel aliud Collegium, seu Universitas, cum sit quoddam corpus fictum, ac veluti persona ficta; secus verò si dispositio odiosa sit, tum enim non comprehenditur, nisi specialiter exprimitur, cum non sit propriè persona, nec verum corpus, in odiosis autem verba in stricta, & propriâ significatione accipienda sunt, *Abbas in cit. cap. Novit*; num. 2.

XVII. Assertio 2. Præterea quòd Episcopus, vel alius similis Prælatus negotia Ecclesiæ suæ cum consilio Capituli sui tractare debeat, statutum habetur in c. *Quanto*; §. h. t. Nam cum Alexander III. intellexisset, quòd prædictus Patriarcha Jerosolymitanus in Beneficiorum collationibus & confirmationibus, & alijs negotiis Ecclesiæ suæ tractandis, prætermis- sis Canonicis Capitularibus, aliorum extraneorum Clericorum, imò & Laicorum consilio uteretur: interdum etiam Canonicorum absentium nomina in instrumentis, & privilegiis concessis subscribi faceret, prout habetur in integra lectione hujus cap. Idcirco mandat eidem Patriarchæ, ut hujusmodi negotia, cum Fratrum suorum, seu Canonicorum consilio, vel sanioris partis eorum, peragat, & tractet, & quæ statuenda sunt, statuat, & errata corrigat, atque evellenda evellat. Absentium autem Canonicorum nomina in instrumentis subscribi non sinat; quia talia instrumenta irrita sunt, & falsa, & ipse Patriarcha de crimine falsi meritò argui poterit.

XVIII. Pro explicatione hujus cap. Notandum primò. Dupliciter potest intelligi hoc cap. 1. quòd sufficiat, si Episcopus in negotiis pertractandis adhibeat consilium sanioris partis Capituli, sive eorum Capitularium, qui magis idonei sunt ad consilium dandum, prout videtur colligi ex hoc c. ibi: cum eorum consilio, vel sanioris partis. Idque indubitatum est, si consuetudo talem consultandi modum confirmet; quia ea est optima legum interpret. Secundò, potest intelligi, quòd Episcopus debeat in tractandis nego-

negotiis Ecclesiæ, adhibere consilium Capituli, vel saltem majoris, & sanioris partis, ita ut sola pars sanior non sufficiat, sit non sit etiam major; quia de Jure communi, quando ad actum aliquem expediendum requiritur consensus Capituli, intelligi debet de majore parte Capituli, juxta c. 1. *Tit. seq. de quo ibid. Abb. hic n. 3.*

Notandum secundò. Quando Prælatus in expeditione alicujus negotij teneretur adhibere, & requirere consilium Capituli, non teneretur illud sequi, cum consensus non fuerit requisitus: sed sufficit consilium audivisse, juxta c. *Cum in veteri*; § 2. de *Elect.* & c. *Cum olim*; § 7. de *arbitris*, & tradit *Abb. hic nu. 5.* quia satisfactum est præcepto juris, solâ petitione consilij, & expectatione responsi congruo tempore. Neque tamen propterea frustra requiritur, vel auditur consilium Capituli; quia potest Prælatus, auditis aliorum rationibus, fortè sententiam mutare, & Capituli consilio se conformare, *Hofiens. in summa* §. *In quibus consilium Versic. Si opponas, h. t.* Quod si Capitulum nolit dare consilium petiitum, sed dissentiat, acta tamen ab Episcopo valent, si Capitulum nihil rationabile contra illa opponat, *Abbas hic num. 5.*

Notandum tertio. Qui nomina absentium Canonicorum in instrumentis subscribi sinit, ac si præsentessent, & tanquam præsentessent consensum dederint, de crimine falsi tenetur, & argui potest, juxta l. *Qui veluit*; § 3. c. *ad leg. Cornel. de fals.* & talia instrumenta sunt irrita, & faciens sic inscribi tanquam falsarius puniri potest, ut habetur in *sine hujus cap. & tradit Gl. ibid. V. Absentium, & Abbas ibidem num. 7.*

XIX. Postremò hætenus dictis addendum, quod statutum est in c. *Esimembra*; § 10. & ult. h. t. Ubi rescribit Innocentius III. quod Capitula Ecclesiarum Cathedralium invitari ad Concilia Provincialia; & si per se, vel per nuncios, seu procuratores suos adveniant, etiam ad tractatus admitti debeant, maxime in ijs negotiis, quæ ad ipsa quoque Capitula pertinent, quod enim omnes tangit ab omnibus debet approbari, *Reg. 29. in 6. Gl. fin. hic.*

XX. Notandum primò. Capitula Ecclesiarum Cathedralium invitari debent ad Concilium Provinciale; non autem cogi possunt ad veniendum,

sicut Episcopi, nisi alia sit Ecclesiarum consuetudo, *Abb. hic n. 2.* possunt autem comparere in Concilio per Procuratores; quia non ita facillè singuli per se venire possunt, & non sine desertione cultus Divini in Ecclesiis, *Abb. hic n. 3.*

Notandum secundò. Aliud est aliquem admitti ad tractandum, aliud ad decidendum, ut colligitur ex c. 2. *dis. 63.* nam tractatus, sive discussio causæ præcedit, decisio verò, sive sententia sequitur: quare si quis ex statuto, aut mandato admitti debeat in Concilio, non sequitur, quòd etiam in eo habere debeat vocem decisivam, seu suffragium. Sic Capitula Cathedralia debent quidem admitti ad tractandum, & consulendum, non autem ad decidendum; quia spectato Jure communi, vocem decisivam in Conciliis non habent, sed soli Episcopi, *Abb. hic n. 2.* nisi illorum propriè interfit, ita, ut consensus illorum requiri debeat, ut colligitur ex hoc c. in *sine.* Quin imò Capitula Ecclesiarum Cathedralium debere admitti ad Synodum Provinciale, etiam in negotiis, quæ ipsa Capitula non concernunt, colligunt communiter ex illis verbis hujus cap. *Maximè super illis*, etiam si non appareat de eorum interesse; quia potest fieri, ut interfit, ita, ut si præsentessent, contradicerent, & appellarent, *Hofiens. hic & Jo. Andr. num. 3. in fine, & alij apud Fagnan. hic num. 13.* nisi Episcopi, seu Prælati aliqua secreta haberent, quæ revelare non possent sine violatione juramenti, vel obedientiæ, vel nisi alia justa causa subesset, ea non admittendi, *Fagnan. c. l. n. 14. & 15.*

Notandum tertio. Etsi Laici potestate prædicti, vel eorum Procuratores, Conciliis etiam Generalibus interesse possunt, tanquam testes, Patroni ac defensores, si specialiter invitentur, vel si tractetur causa Fidei, vel causa Matrimonialis, cum tales causæ eos contingant, ut tradit *Gl. fin. hic*: non tamen possunt ipsas controversias Fidei, aliæque negotia Ecclesiastica tractare, multòque minùs decidere, *arg. cit. c. 2. dis. 63.* & notat *Joan. Andr. hic in fine*, quia Laici Ecclesiastica negotia tractare non debent c. 2. de *judic.* putat tamen *Abb. hic nu. 5. in fine*, quòd Laici possint vocari ad Concilium etiam ad consultandum, si sint periti Juris Canonici, vel Civilis, quando agitur de defensione jurium Ecclesiasticorum, ut colligitur ex c. 2. de *sent. & re judic. in 6.* Verùm de Conciliis & Synodis alibi redibit sermo.

TITVLVS XI.

DE HIS QUÆ FIUNT A MAIORE PARTE CAPITVLI.

I.

Dostquam Titulo præcedente actum fuit de negotiis Ecclesiæ, quæ à Prælato cum consensu vel saltem consilio Capituli expediti debent: nunc hoc Titulo agitur de negotiis, quæ

propriè ad Capitulum tantum pertinent. Nomine autem, seu appellatione Capituli Ecclesiæ Cathedralis, vel Collegiata, secularis, aut regularis, comprehenduntur soli Canonici, vel Capitulares collegialiter congregati, & in majoribus, seu Sacris saltem Subdiaconatus Ordine constituti, juxta *Clement. 2. de etate & qualitate, &c.* Portionarij autem, & ceteri